

اشتغالزایی دانش آموختگان در محیط کار ممکن می شود

کارورزی، طرح تسهیل گر اشتغال

اشتغال مهارت آموزان کارورز

با توجه به سیاست گذاری بسیاری کشورها در توسعه مهارت های فنی و تخصصی به ویژه برای فارغ التحصیلان و ضرورت توسعه در فضای مهارتی، الزام به روزرسانی مهارت های فنی دانش آموختگان بیشتر مشخص می شود. در این بین سازوکارهای انتقال و رشد مهارت های فنی نظیر کارورزی، اشتغال پایدار را برای این افراد به ارمغان می آورد.

طبق آمارهای مرتبط با آموزش مهارت، فارغ التحصیلان حدود ۴۰ درصد متقاضیان مهارت آموزی را شامل می شوند و بخش قابل توجهی از آنان پس از گذراندن دوره های مربوطه جذب مراکز تولیدی می شوند. همچنین داده های مربوط به اشتغال مهارت آموزان کارورز بیانگر این است که حدود ۷۰ درصد کارورزان پس از پایان دوره در همان بنگاه محل انجام طرح، شروع به کار کرده اند و از این طریق کاهش آمار بیکاری و رشد اشتغال محقق شده است.

مهارت دانش آموختگان

تقاضای کارفرمایان برای جذب نیروی کار ماهر و در نقطه مقابل آن، آمار رسمی بیش از ۲ میلیون و ۴۰۰ هزار نفری افراد بیکار و داده های غیر رسمی حدود چهار میلیون نفری بیکاران شامل فارغ التحصیلان، کمبود نیروی کار ماهر را در بازار اشتغال نشان می دهد. رفع تناقض اشاره شده و تعادل عرضه و تقاضای بازار کار، حل بخشی از چالش های بیکاری دانش آموختگان و رشد سطح مهارت و بهره وری نیروی کار را می توان کارکرد کارورزی به شمار آورد. اشتغال ۶۰ درصد افراد آموزش دیده ماهر در سال گذشته، اثر گذاری مهارت های فنی و تخصصی بر فضای اشتغال و کاهش بیکاری افراد تحصیلکرده را در قالب کارکردهای کارورزی نشان می دهد.

اشتغال پایدار

طرح کارورزی رشد مهارت های فنی دانش آموختگان و ایجاد بسترهای اشتغال، کاهش شکاف بین آموخته های دانشگاهی و مهارت های مورد نیاز بازار کار و در نهایت پیوند بین مهارت های دانشی و فنی را هدف گرفته است. مزایای پرشمار کارورزی در حوزه های مهارت افزایی، پیوند دانش و مهارت، تسهیل اشتغال پایدار، ایجاد روند کاهش بیکاری و رشد نرخ اشتغال دلایل استمرار اجرای این طرح محسوب می شوند.

جامعه بیش از ۳ میلیون و ۵۰۰ هزار نفری دانشجویان و

احسان احمدی

روزنامه نگار

خبر افزایش مهارت دانش آموختگان، تأمین نیروی کار و گسترش انگیزه اشتغال تحصیلکردگان در حوزه طرح کارورزی فارغ التحصیلان دانشگاهی هدف گذاری شده است. اجرای این طرح همچنین تکمیل دانش فارغ التحصیلان و برقراری تعادل مهارتی بازار کار و تولید را جهت بهره مندی کارجویان دانش آموخته نشانه رفته است. تأثیرپذیری بازار کسب و کار، اثرات کارورزی در اشتغال به کار دانش آموختگان، تغییرات فضای کسب و کار و شاخص های عمده حوزه کار و تولید و بسیاری مزایا و معایب مرتبط با این بخش، موضوعاتی است که در راستای اجرای طرح کارورزی فارغ التحصیلان دانشگاهی مطرح می شود.

توسعه خلق فرصت های شغلی، تسهیل گری در ورود کارجویان به بازار کار، اهمیت تربیت نیروی کار ماهر و تأثیر گذاری در روند بهبود فضای کسب و کار موضوعاتی است که رویکرد وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در قالب طرح هایی نظیر کارورزی، مشوق بیمه ای و یارانه دستمزد را نشان می دهد. این طرح ها در واقع تسهیل اشتغال کارجویان دانش آموخته و رشد شاخص های عمده بازار کار را با استفاده از ظرفیت های حوزه کار به ویژه مهارت آموزی هدف گذاری کرده است.

بستر قانونی کارورزی

طرح کارورزی فارغ التحصیلان دانشگاهی به استناد ماده (۷۱) قانون برنامه ششم توسعه، به عنوان یکی از برنامه های وزارت کار ذیل سیاست های فعال بازار کار تدوین و از سال ۱۳۹۴ اجرایی شد. ارائه آموزش های مهارتی بسا بهره مندی از ظرفیت و امکانات کارگاه های دولتی، خصوصی و تعاونی از مزایای این طرح محسوب می شود.

با توجه به سهم بالای دانش آموختگان از کارجویان و انتظار آنان برای فعالیت در مشاغل مرتبط، اشتغال به کار آن ها در مشاغل غیرهمسطح با تحصیلات با چالش هایی همراه است. کارورزی اما به واسطه ایجاد مهارت، زمینه فعالیت دانش آموختگان را متناسب با رشته و میزان تحصیلات فراهم می کند.

گزارش ایجاد یک میلیون و ۸۸ هزار فرصت شغلی یکی از اهداف دولت سیزدهم در بخش کسب و کار در سال جاری بود. بنابر داده های سامانه ملی رصد اشتغال کشور تا پایان آبان ماه، ۹۳۷ هزار کد ملی

ایلیا پیرولی

روزنامه نگار

پایش صورت گرفته در قالب سامانه رصد ملی اشتغال نشان می دهد که ۷۱٫۹ درصد از تعداد اشتغال ثبت شده در این سامانه، به پایداری رسیده است. در واقع ۶۷۴ هزار شغل از مجموع ۹۳۷ هزار شغل ثبت شده در سال جاری تثبیت شده اند. بر پایه گزارش وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، دستگاه های اجرایی برای ایجاد شغل و حمایت از اشتغال، به میزان ۸۶ درصد تعهدات شان را عملیاتی کرده اند.

بازخوانی هم زمان رشد ۸۶ درصدی اشتغالزایی دستگاه های متعهد و تثبیت ۷۲ درصدی اشتغال تمام وقت در کشور خبر از حرکت فضای اشتغال به سمت تمرکز بر بازار کار رسمی و شایسته می دهد.

آینه بازار کار کشور

دولت سیزدهم برای تحقق اهداف اشتغالزایی خود برای کاهش نرخ بیکاری، سامانه ملی رصد اشتغال را ایجاد کرد تا اشتغال ایجاد شده را در راستای تثبیت آن ها پایش کند. گزاره ای که تا پیش از این مغفول مانده و برنامه های اشتغالزایی دولت ها فاقد این نوع سامانه بود. به همین دلیل بیشتر سیاست گذاری های دولت ها در حوزه ایجاد فرصت های شغلی بر پایه پول پاشی صرف و هاشدگی بازار کار بود. به همین دلیل اغلب فرصت های شغلی ایجاد شده، به دلیل بی توجهی دولت ها پس از مدتی از بین می رفتند و برنامه مشخصی برای تثبیت اشتغال ایجاد شده وجود نداشت. در این دولت اما بر خلاف رویه اشاره شده، سامانه رصد ملی

یادداشت

شاغلان زیرزمینی، محروم از بیمه های اجتماعی

مرتضی برکاتی

گزارشگر

سهم ۵۹ درصدی اشتغال غیررسمی کشور ما در مقایسه با میانگین حوزه فعالیت های اشتغال غیررسمی در جهان، رقم بالایی است. به این معنا که مشاغل و فرصت های شغلی غیررسمی در ایران فضای قابل توجهی از بازار کار را در اختیار دارند. در واقع بررسی شرایط حوزه اشتغال غیررسمی در کشور و داده های آماری مرتبط با آن نشان دهنده این است که شاغلان غیررسمی در فضای کسب و کار حضور گسترده دارند. این مسئله بیان کننده خروجی مناسبی از حقوق نیروی کار و رعایت قوانین و مقررات در این گونه مشاغل نیست. بر مبنای مقررات جهانی حوزه کار و قوانین مربوط به کار و اشتغال در کشور، فضای اشتغال رسمی است که به واسطه الزام رعایت مقررات، زمینه بهبود فضای کسب و کار و رشد داده های آماری شاخص های عمده بازار کار را ایجاد می کند. در نقطه مقابل نیز فضای غیررسمی و به دور از قاعده است که امکان فرار از اجرای قانون، آسیب های شغلی و عدم رعایت حقوق متقابل نیروی کار و کارفرما را فراهم می کند. نکته اینجا است که خروجی اشتغال و تولید رسمی منجر به شکل گیری اقتصاد رسمی و غیررسمی نیز محصول اشتغال در فضای غیررسمی است. در این شرایط دولت ها به واسطه ورود آسیب های پرشمار اشتغال غیررسمی به افراد شاغل، کارفرما، بازار کار، اقتصاد و در نهایت محصول یا خدمت تولیدی، باید از طریق بازرسی و اصلاح قانون کاهش اشتغال غیررسمی را موجب شوند. در واقع ضمانت اجرای قانون کار، تسهیل راه اندازی کسب و کار، حمایت از گسترش رونق تولید در بخش خصوصی و برنامه ریزی در پایداری اشتغال، کاهش مشاغل غیررسمی را به دنبال خواهد داشت. به عبارتی اشتغال غیررسمی را باید محصول نبود نظارت و بازرسی کافی در حوزه کار، عدم اصلاح قوانین ناکارآمد، بی توجهی دولت ها به نقش بخش خصوصی در توسعه اشتغال و فضای ناپایدار اشتغال دانست. البته بخشی از جامعه کارفرمایی به دلایلی نظیر فرارهای بیمه ای - مالیاتی و عدم پرداخت کامل مزایای قانونی نیروی کار با استقبال از اشتغال غیررسمی به کارگیری نیروی کار غیررسمی را به فعالیت در فضای رسمی اشتغال ترجیح داده

و به گسترش غیررسمی اشتغال و اقتصاد دامن می زند. با اتکا به مزایای تقویت محورهای اشتغال قانونی، توسعه اشتغال رسمی و کارآمد را باید در راستای حمایت از نیروی کار، بسترهای اقتصادی متناسب با توسعه اشتغال، توسعه اقتصادمحور و رعایت استانداردهای قانون گذاری در حوزه اشتغال و تولید جست و جو کرد. شکل گیری ۴۱ درصد از اشتغال کشور در فضای رسمی و گستره وسیع تر آن در حوزه غیررسمی، الزام سیاست گذاری متناسب با قابلیت ها و اد بخش های مختلف تولید و اشتغال روشن کرده و تأثیر اشتغال رسمی بر اقتصاد رسمی را نشان می دهد. در این شرایط ارتباط و تأثیرپذیری دو طرفه اقتصاد غیررسمی و اشتغال غیررسمی از یکدیگر غیرقابل انکار است. منشأ اشتغال غیررسمی را باید وجود اقتصاد غیررسمی دانست. این اقتصاد در حوزه مناسبات کار و اشتغال علاوه بر ورود آسیب به بسترهای توسعه و رفاه، زمینه رشد اشتغال غیررسمی را نیز موجب می شود. گسترش اشتغال غیررسمی و به کارگیری گسترده نیروی کار زمینه تقویت اقتصاد غیررسمی را فراهم می کند. در این شرایط بیشترین آسیب متوجه نیروی کار شاغل در بخش های سه گانه صنعت، خدمات و کشاورزی است. البته سهم اقتصاد غیررسمی و اشتغال این بخش از مجموع شاغلان بازار کار با توجه به درجه توسعه یافتگی کشورها متفاوت است. بر اساس استانداردهای حوزه اشتغال، آمار رسمی بازار کار مجموع جمعیت شاغل رسمی و غیررسمی را شامل می شود. به همین واسطه شاغلان غیررسمی با وجود اشتغال به کار از مزایای قانونی نظیر بیمه های اجتماعی و خدمات درمان و بازنستگی بهره مند نیستند. این بخش از جامعه شاغل و فعال بازار کار در شرایطی به دور از نظارت و بازرسی و خارج از تعاریف قانونی اشتغال و تولید، از حمایت قانونی برخوردار نمی شوند.

اختصاص دارد.

استان های فارس، اصفهان و خراسان رضوی به ترتیب بیشترین میزان واحد کارگاهی پذیرنده در حوزه کارجویان دانش آموخته در قالب طرح کارورزی را به خود اختصاص داده اند. در این ارتباط ۲۵۶۲ کارگاه در فارس، ۱۷۷۳ مورد در اصفهان و ۱۶۹۴ کارگاه نیز در خراسان رضوی، جذب و کارآموزی فارغ التحصیلان را برعهده داشته اند.

فرایند آغاز دوره کارورزی

دانش آموختگان در ابتدا باید مراحل پیش ثبت نام، تکمیل ثبت نام و تأیید نهایی اطلاعات، انتظار انتخاب شدن توسط پذیرنده و تعیین تاریخ مصاحبه، بررسی پیشنهاد پذیرنده، ثبت پذیرش پیشنهاد واحد پذیرنده و ثبت مشخصات بانکی در سامانه را بگذرانند. در صورت موافقت با پیشنهاد واحد، مراجعه به بنگاه برای امضای پیش قرارداد، انتظار تا زمان بررسی کارشناسی پیش قرارداد، خریداری کارت اعتباری و ثبت مشخصات آن با تأیید نهایی و شروع دوره مقدماتی کارورزی این افراد امکان حضور در دوره کارورزی را دارند.

سامانه کارورزی وزارت کار به نشانی (karvarzi.mcls.gov.ir) بستری است که فارغ التحصیلان و کارفرمایان جهت بهره مندی از مزیت های دوره کارورزی و معافیت بیمه ای امکان مراجعه به آن را دارند.

ثبت بیش از ۹۰۰ هزار کد ملی در سامانه اشتغال

منحصربه فرد در این سامانه به ثبت رسیده که گویای ایجاد این تعداد شغل در سال ۱۴۰۲ و پایداری بخش عمده ای از اشتغال ایجاد می است.

که در تابستان سال جاری سهم اشتغال به ۳۸٫۲ درصد رسید که نسبت به تابستان سال گذشته یک درصد افزایش داشته است. ضمن اینکه سهم اشتغال زنان یک درصد و سهم اشتغال مردان ۰٫۹ درصد افزایش را ثبت کرده است. همچنین در بازه زمانی اشاره شده، نرخ بیکاری در ۲۱ استان از روند کاهشی برخوردار بوده؛ به گونه ای که این شاخص عمده بازار کار در ۱۹ استان کشور پایین تر از میانگین کشوری اعلام و نرخ بیکاری کشور در تابستان سال جاری نیز ۷٫۹ درصد برآورد شده است.

در مجموع نرخ بیکاری در تابستان امسال نسبت به مدت مشابه سال قبل در ۲۵ استان کشور ترقمی شده و این در حالی است که روند کاهشی نرخ بیکاری حکایت از تأثیرگذاری سیاست های اشتغال در این دولت دارد. جدیدترین نتایج بررسی نرخ مشارکت اقتصادی یعنی جمعیت فعال ۱۵ ساله و بیشتر در تابستان امسال نیز نشان می دهد که ۴۱٫۶ درصد از نظر اقتصادی فعال بوده اند، یعنی در گروه شاغلان یا بیکاران قرار گرفته اند. در این ارتباط نیز نرخ مشارکت اقتصادی ۲۰ استان در تابستان امسال نسبت به تابستان سال گذشته روند افزایشی را طی کرده است.

شرط تثبیت فرصت های شغلی

ایجاد فرصت های شغلی گسترده با تکیه بر ظرفیت های کلان بازار کار از حوزه نیروی انسانی در بخش کارشناسی و مدیریت دانش آموختگان تا امکانات و زیرساخت های دستگاهی در بخش های دولتی، خصوصی و تعاونی به شرط تثبیت اشتغال ایجاد، تأثیرگذاری بلندمدت در بازار کار و اقتصاد خواهد داشت. با این پیش فرض و با توجه به داده های آماری خلق اشتغال در دو سال اخیر، نرخ ۷۲ درصدی تثبیت اشتغال نشان از شرایط مناسب برای تأثیرپذیری بازار کار و تولید از این فضای اشتغالزایی دارد.

را عملیاتی دانست. از طرفی، بیش از ۶۰ هزار فرصت شغلی در ۲۳ ماهه منتهی به آذرماه امسال از طریق احیای واحدهای صنعتی غیرفعال ایجاد شده است. کاهش چهار درصدی نرخ بیکاری نسبت به دهه ۹۰ در تابستان امسال و روند شدن نرخ مشارکت اقتصادی به بالای ۴۱ درصد و رشد اشتغالزایی ناشی از آن، نشان از اقدامات موفقیت آمیز دولت در ایجاد فرصت های شغلی است. همین طور از نیمه دوم سال ۱۴۰۰ تا پایان آبان ماه امسال، بیش از ۶۰ هزار فرصت شغلی با احیای ۳۵۰ واحد صنعتی غیرفعال، ایجاد شده است.

اشتغالزایی دانش آموختگان

طبق جدیدترین خروجی داده های مرکز آمار ایران در ارتباط با میزان اشتغالزایی جامعه دانش آموختگان دانشگاهی رشته های مختلف، در تابستان سال جاری تعداد فارغ التحصیلان دانشگاهی به ۶ میلیون و ۶۱۵ هزار نفر رسید که نسبت به تابستان سال ۱۳۹۶، یک میلیون و ۵۹۴ هزار نفر و نسبت به بهار همین سال، یک میلیون و ۸۸۴ هزار نفر افزایش نشان می دهد. همچنین آمارها حاکی از رشد ۳۱٫۷ درصدی تعداد شاغلان دانش آموخته در سه ماهه دوم امسال نسبت به مدت مشابه در سال ۱۳۹۶ و افزایش ۳۸٫۶ درصدی این آمار نسبت به بهار این سال است. به عبارتی تعداد شاغلان فارغ التحصیل در تابستان امسال نسبت به ابتدای سال ۱۳۹۶ از بالاترین میزان رشد برخوردار بوده است. فارغ التحصیلان دانشگاهی در سه ماهه دوم سال جاری بهترین وضعیت اشتغال در هفت سال گذشته را تجربه کرده اند.

بازار کار در استان ها

بررسی داده های مرکز آمار از بازار کار کشور حاکی از این است